

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหา และความคิดเห็นของผู้อ่านที่มีต่อเนื้อหาเกี่ยวกับ
โหราศาสตร์การเมืองในหนังสือพิมพ์ไทยรายวันเชิงปริมาณ” ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัย คือ
เพื่อศึกษาวิเคราะห์การนำเสนอเนื้อหาด้านโหราศาสตร์การเมืองที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน
เชิงปริมาณ ว่ามี จำนวนชิ้นข่าว ปริมาณพื้นที่ และรูปแบบการนำเสนออย่างไร เพื่อศึกษาทิศ
ทางการนำเสนอเนื้อหาด้านโหราศาสตร์การเมืองในหนังสือพิมพ์ไทยรายวันเชิงปริมาณ เพื่อ
ศึกษาความคิดเห็นและ ความเชื่อ ต่อเนื้อหาโหราศาสตร์การเมืองของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ไทย
รายวันเชิงปริมาณและเพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อกิจกรรมต่างๆทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ของ
ผู้อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ทั้งวิธีวิจัยเชิงปริมาณ
โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก
(In-depth interview)

ในการวิจัยเชิงปริมาณ ในส่วนนี้เป็นวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร คือข้อเขียนที่
มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองจากหนังสือพิมพ์ไทยรายวันเชิงปริมาณ 3 ฉบับ คือ
หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์และหนังสือพิมพ์ข่าวสด เริ่มศึกษาตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2549
ถึง 1 ตุลาคม 2550 มีเนื้อหาเกี่ยวกับโหราศาสตร์การเมืองจากหนังสือพิมพ์ ทั้งสิ้น 46 ชิ้น

ผลการศึกษาในส่วนนี้ พบว่า ปริมาณพื้นที่ของแนวคิดหลักเรื่องการนำเสนอเนื้อหา
คำทำนายเหตุการณ์ทางการเมือง หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีปริมาณพื้นที่มากที่สุด รองลงมา คือ
หนังสือพิมพ์ข่าวสด หนังสือพิมพ์เดลินิวส์น้อยที่สุด มีการนำเสนอแนวคิดหลักเนื้อหาทำนาย
เหตุการณ์ทางการเมือง ที่เกี่ยวกับ ดวงบ้านเมืองที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม สูงที่สุด สำหรับ
ทิศทางการนำเสนอเนื้อหาด้านโหราศาสตร์การเมืองมีการนำเสนอเนื้อหาด้านโหราศาสตร์
การเมืองเชิงลบมีจำนวนมากที่สุด สำหรับรูปแบบและแนวคิดหลักของการนำเสนอเนื้อหาด้าน
โหราศาสตร์การเมืองมีรูปแบบการนำเสนอรูปแบบของบทความสัมภาษณ์และสื่อบุคคลมากที่สุด
สำหรับการนำเสนอเนื้อหาทำนายดวงชะตาของบุคคล มีการนำเสนอรูปแบบของข่าวมากที่สุด
การนำเสนอในรูปแบบของบทความสัมภาษณ์และสื่อบุคคล มีจำนวนน้อยที่สุด การนำเสนอ
เนื้อหาตอกย้ำความแม่นยำและการนำเสนอเนื้อหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีการนำเสนอมีรูปแบบของ
บทความแสดงความ มากที่สุด รองลงมาคือการนำเสนอในรูปแบบของข่าว บทความสัมภาษณ์
และสื่อบุคคลไม่มีการนำเสนอ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่ม
ตัวอย่างเป็นผู้อ่านที่อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อ่านหนังสือพิมพ์ไทยรายวันที่ทำการศึกษา ได้แก่

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ข่าวสด โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้อ่านและติดตามอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน เป็นประจำ และต่อเนื่องมากกว่า 1 ปีขึ้นไป จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 13 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และวิธี Snowball

ผลการศึกษาในส่วนที่สองพบว่า การนำเสนอเนื้อหาของคำทำนายทางการเมืองในหนังสือพิมพ์นั้นไม่ได้มีอิทธิพลต่อการของการตัดสินใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้อ่าน การนำเสนอคำทำนายทางลบจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อ่านได้แค่ในระดับหนึ่ง สำหรับเหตุผลของการอ่านเนื้อหาโหราศาสตร์การเมือง พบว่าอ่านเพียงแค่ว่าต้องการรับรู้เหตุการณ์ อ่านเพื่อต้องการข้อมูลประกอบสนทนา อ่านเพื่อความสนุก เหมือนกับการอ่านผ่าน ๆ ไม่ได้อ่านเอาสาระ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการแสวงหาข่าวสาร ว่าบุคคลจะแสวงหาข่าวสารเพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารที่จะสนองตอบความต้องการของตน จึงเสมือนกับการใช้พื้นที่ จำนวน 2319.11 ตารางนิ้ว ของหนังสือพิมพ์ อย่างไม่คุ้มค่า เนื่องจากมีเนื้อหาข่าวที่มีประโยชน์ต่อผู้รับสารน้อยมาก เมื่อเทียบกับกับจำนวนของผู้รับสารที่ได้นำเนื้อหาคำแนะนำตักเตือนของหมอดูไปใช้

สรุปว่า หนังสือพิมพ์ได้ใช้ประโยชน์จากความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ของคนไทย ในการนำเสนอเนื้อหาโหราศาสตร์การเมือง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้อ่าน เช่นเดียวกันหนังสือพิมพ์เองก็สะท้อนว่ายังมีผู้เชื่อเรื่องโหราศาสตร์อยู่ ถึงแม้ว่าคำทำนายเหล่านั้นจะไม่มีข้อพิสูจน์ในทางวิทยาศาสตร์ แต่หนังสือพิมพ์ยังเปิดพื้นที่ส่วนหนึ่งให้กับโหราศาสตร์ซึ่งถือว่าเป็นศาสตร์ที่อยู่ในเงามืดที่ถูกบดบังจากร่มเงาของวิทยาศาสตร์ อันเนื่องจากในบริบทความเชื่อในสังคมไทยที่ยังเชื่อในเรื่องลึกลับ ที่ไม่สามารถอธิบายในเชิงเหตุและผลได้ จึงมีผลทำให้สื่อหนังสือพิมพ์นำเสนอเรื่องโหราศาสตร์การเมืองอยู่เป็นประจำ

สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเห็นว่าหนังสือพิมพ์ควรเสนอเนื้อหาคำทำนายที่มีสาระไม่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลใจและไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคม หนังสือพิมพ์ควรมีการนำเสนอเนื้อหาคำทำนายที่เป็นธรรม นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ควรมีจัดเก็บข้อมูลโหราและหมอดู อย่างเป็นระบบ และประเทศไทยควรมีการจัดตั้งสถาบันวิทยาการโหราศาสตร์ ส่วนข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาอิทธิพลของโหราศาสตร์การเมืองจากสื่ออื่นๆ ควรมีการศึกษาเชิงสำรวจ ในการเปิดรับ และใช้ประโยชน์ของของประชาชน นอกจากนี้ ควรมีการศึกษา กลยุทธ์ของหมอดูว่านำเสนอ โหราศาสตร์การเมืองผ่านสื่ออย่างไรและควรศึกษา เนื้อหาเปรียบเทียบระหว่างหนังสือพิมพ์รายวันเชิงปริมาณและหนังสือพิมพ์รายวันเชิงคุณภาพ